

Nr 246.

Av herr **Andersson i Igelboda m. fl.**, om utökning av den i vissa kommunallagar föreskrivna tid, inom vilken revision skall vara verkställd.

Landskommunerna och kyrkoförsamlingarna på landet hava numera genom försorg av Svenska landskommunernas förbund erhållit möjlighet att i de former, som närmare angivas i till denna motion fogad promemoria, upprättad inom förbundets centralbyrå, erhålla tillgång till kvalificerat biträde vid revision samt för medelsförvaltningens och bokföringens rationella ordnande. Då emellertid flertalet kommuner önska erhålla biträde under den lagstadgade revisionstiden, har det visat sig, att genomförandet av planen för denna förbundets verksamhet skulle äventyras vid bibehållande av den relativt korta tid, som i kommunallagarna är stadgad för revisionens utförande. En utökning av revisionstiden får anses nödvändig, därest förbundets ifrågasvarande verksamhet, vilken tillkommit särskilt i anledning av utav statsmakterna vid skilda tillfällen framförda önskemål, skall kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt.

På grund av vad sålunda anförts och under hänvisning i övrigt till promemorians innehåll tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 17 § 1 mom. och 65 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 17 § 1 mom. och 65 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

17 §.

1 mom. I kommun, där kommunalfullmäktige icke finnas, skola årligen tre ordinarie kommunalstämmor hållas:

en under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 juni för besluts fattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning samt för val av ledamöter och suppleanter i valnämnd;

en under tiden från och med den 1 oktober — — — kommunens utgifts- och inkomststat; samt

en i december månad — — — revisorer och revisorssuppleanter.

I kommun inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må den andra ordinarie stämman, därest skäl därtill föreligger, hållas

högst fjorton dagar före eller högst fjorton dagar efter den ovan stadgade tiden.

65 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till kommunalstämmans eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar inforrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 juni.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

L a g

angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. samt 63 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 14 § 1 mom. och 63 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

1 mom. I församling, där kyrkofullmäktige icke finnas, skola årligen tre ordinarie kyrkostämmor hållas:

en före utgången av juni månad för besluts fattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning;

en under tiden från och med den 1 oktober — — — samt församlingsbibliotek; samt

en före utgången av december månad — — — av revisorer och revisorsuppleanter.

63 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till kyrkostämmans eller, där kyrkofullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar inforrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kyrkostämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles före utgången av juni månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Stockholm den 20 januari 1944.

Victor J. Mattsson.

Stig Janson
i Frändesta.

Martin Andersson.

O. E. Sandberg.

Promemoria,

upprättad inom Svenska landskommunernas förbunds centralbyrå, angående vissa ändringar i lagen om kommunalstyrelse på landet och lagen om församlingsstyrelse.

Den kommunala bokföringen, medelsförvaltningen och revisionen, särskilt i landskommunerna, hava sedan åtskillig tid tillbaka varit föremål för en mycket betydande uppmärksamhet från såväl allmänt som enskilt håll. Dessa institut i kommunalförvaltningen hava icke visat sig motsvara de krav på ändamålsenlig organisation och effektivitet, som framträtt och som motiverats av den kommunala förvaltningens mycket betydande expansion under senare tid. För de reformkrav, som framställts från det allmänna sida till och med 1930 års revision av kommunallagarna, lämnas en utförlig översikt i Kungl. Maj:ts prop. nr 99 till 1930 års riksdag. De olika reformkraven blevo vid denna riksdag formellt tillgodosedda blott därigenom, att de kommunala revisorerna obligatoriskt skulle utses för kommande räkenskapsår samt att tiden för revisionens fullgörande i landskommunerna blev något förlängd. Statsmakterna insågo till fullo, att med dessa lagändringar ifrågakommande reformkrav icke blivit tillgodosedda i tillräcklig utsträckning, men höllo före, att betydande förbättringar skulle kunna åstadkommas på frivillighetens väg, och anvisade särskilt en samverkan mellan kommunerna och de kommunala förbunden. Från dessas sida borde bedrivas ej blott upplysningsarbete, utan de borde även söka införa lämpliga anordningar för åstadkommande av sådan bokföring, medelsförvaltning och revision, som det låg i kommunernas och statens intresse att få till stånd med hänsyn till kommunalförvaltningens allt större betydelse i den allmänna förvaltningen. Något direkt ingripande från statens sida borde icke ifrågakomma, förrän de frivilliga strävandena visat sig resultatlösa. Sålunda framhöll departementschefen i prop. 99/1930 bl. a. följande: »Av de allmänna synpunkter jag tidigare anfört torde följa, att jag icke kan tillstyrka förslaget om anordnande av *en statlig inspektion över kommunernas förvaltning*, vare sig denna inspektion skulle utövas av en tjänsteman i socialdepartementet eller någon befattningshavare hos länsstyrelsen. Ett dylikt ingrepp i den kommunala självstyrelsen måste anses särskilt betänkligt, då det här är fråga om förvaltning, som i stor utsträckning handhaves av förtroendemän. Härtill kommer svårigheten att praktiskt ordna en dylik inspektion, framför allt att bestämma, när inspektion skall verkställas, ävensom olägenheterna av att skapa en ny grupp av statliga kontrollörer. En kontroll från statens sida av kommunernas förvaltning har även avstyrkts av riksdagen. Tydligt är emellertid, att ett visst övervakande av god ordning inom den kommunala förvaltningen utgör ett led i det arbete för främjande av länets utveckling och dess befolknings bästa, som åligger länsstyrelsen.

Naturligen vore det mycket önskvärt att kunna *fastställa vissa principer för kommunernas räkenskaper*. Ändamålsenlig uppställning av räkenskaperna är av stor vikt ej blott för själva förvaltningen, utan även för ernående av en effektiv kontroll. Svårigheten att på detta område giva allmängiltiga regler har redan berörts, men vissa principer torde kunna angivas. Emellertid anser jag mig icke nu böra tillstyrka utfärdande av bestämmelser i detta ämne. Såsom redan anförts pågår för närvarande inom Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund arbete för åstadkommande av förbättringar i det kommunala räkenskapsväsendet, och detta arbete lär komma att avslutas inom en nära framtid. Det torde vara skäl att, innan

ytterligare åtgärder vidtagas, avvakta resultatet av berörda arbete och de förändringar, som kunna följa därav. Stor vikt kommer härvid att ligga på det upplysningsarbete, som utföres av de kommunala förbunden, och det skulle antagligen vara av värde, om de genom anställda konsulenter eller på annat sätt kunde verka för övergång till ett lämpligt bokföringssystem. Först sedan erfarenhet vunnits rörande de åtgärder i detta hänseende, som av kommunerna frivilligt vidtagas, torde frågan om lagstiftning böra upptagas till förnyat övervägande.

icke heller kan jag biträda förslaget om *åläggande för kommuner att anställa kassakontrollant* eller vidtaga andra åtgärder för ordnande av en verksam löpande kontroll. Det synes böra överlämnas åt kommunerna att i detta hänseende anordna det kontrollsystem, som kan anses lämpligast.»

Frågan om effektivisering av den kommunala revisionen har även efter 1930 års kommunallagsrevision åtskilliga gånger bragts inför riksdagen.

Sålunda framfördes vid 1934 års riksdag likalydande motioner i första kammaren (nr 196) och i andra kammaren (nr 369) om utredning och förslag angående förbättring av landskommunernas räkenskapsväsen. Efter tillstyrkan av vederbörande utskott beslöt riksdagen att i skrivelse till Konungen anhålla om utredning och förslag i frågan. Vid 1935 års riksdag framfördes i första kammaren motion (nr 64) om att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående införande i kommunallagarna av bestämmelser angående viss kvalifikation för en eller flera av de för revision av kommunernas räkenskaper utsedda personerna. I sitt yttrande hemställde konstitutionsutskottet, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, och detta blev också riksdagens beslut. Vederbörande utskott yttrade dock bl. a.: »Visserligen skulle det vara till fördel för den kommunala förvaltningen, om fackmässig revision i större utsträckning komme till användning. En utveckling i sådan riktning torde emellertid bäst främjas på frivillighetens väg. Det kan därför ock förväntas, att kommunerna själva under medverkan av de kommunala förbunden söka finna den lösning, som bäst lämpar sig för deras särskilda förhållanden.»

Efter motioner vid 1937 års riksdag i andra kammaren (nr 196 och 380) och tillstyrkan av konstitutionsutskottet beslöt riksdagen att hemställa hos Kungl. Maj:t om verkställande av utredning och framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen måtte föranleda, såväl angående sådan komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision att pågående kommunala strävanden till en mera effektiv kommunal revision underlättades, som ock angående en förbättrad organisation av den inre kommunala medelsförvaltningen. Konstitutionsutskottet framhöll i sitt utlåtande bl. a., att det vore önskvärt, att en mera fackkunnig kommunal revision komme till stånd och att resultat härutinnan i första hand borde försöka ernås på frivillighetens väg genom samarbete mellan kommunerna och deras sammanlutningar.

Från Svenska landskommunernas förbunds sida hade ett par år, innan kommunallagsrevisionen beslutades, vissa åtgärder vidtagits i det syfte, som framhölls av departementschefen i nyss anförda uttalande. Dessa åtgärder bestodo i utarbetande av för den landskommunala bokföringen lämpliga räkenskapsböcker. Ett behov av effektivare åtgärder för åstadkommande av en rationell bokföring, medelsförvaltning och revision visade sig emellertid uppenbart, och detta behov sökte man i viss mån tillgodose genom en av Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund i början av år 1938 upprättad kommunal revisionsbyrå. Denna institution hade till ändamål att tillhandagå kommunernas förtroendevalda revisorer med sakkunnigt biträde. Ledningen av byrån handhades av delegerade från de båda

förbunden. Som föreståndare för byrån fungerade stadsförbundets konsulent i budget- och räkenskapsfrågor. Revisionshjälpen åt kommunerna lämnades under byråns förmedling och överinseende av ute i landet bosatta personer, vilkas kvalifikationer för uppdraget prövats och godkänts av förbundsdelegerade.

Sedan det i landskommunerna visat sig finnas ett allmänt önskemål att få sakkunniga råd i fråga om bokföring samtidigt med revisionshjälpen, och då konsultationen i bokförings- och organisationsfrågor icke ansågs kunna decentraliseras, uppsades 1940 avtalet med stadsförbundet. Revisionsverksamheten för landskommunerna har därefter administrerats direkt från förbundets centralbyrå, där en särskild konsulent anställdes år 1940 för denna uppgift. Under åren 1941—1942 förmedlade centralbyrån sakkunnig hjälp från utomstående revisorer på ungefär samma sätt som tidigare skett genom kommunala revisionsbyrån. Till följd av särskilda förhållanden kunde endast ett mindre antal uppdrag fullgöras av bokföringskonsulenten. Under varje år begärde icke fullt hundratalet kommuner revisionshjälp.

Endast en mycket ringa del av de ca 2 350 landskommunerna utnyttjade sålunda möjligheten att få sakkunnig hjälp åt revisorerna. Orsakerna till det bristande intresset från kommunernas sida ha varit flera. En huvudorsak har säkerligen varit, att man på de flesta håll ännu icke insett nödvändigheten av en effektiv organisation och kontroll. Flera av de till verksamheten anslutna kommunerna ansågo sig icke ha erhållit tillräcklig valuta för de relativt höga kostnaderna för revisionshjälpen. De anvisade yrkesrevisorerna (i regel av handelskammare godkända granskningsmän) — huru dugliga de än i övrigt voro — visade sig icke i allmänhet behärska den mycket omfattande lagstiftning, som numera reglerar den kommunala verksamheten. De saknade också i regel förtrogenhet med de praktiska sidorna av det kommunala förvaltningsarbetet. Varje uppdrag tog därför ofta i anspråk rätt så lång tid med därav följande höga kostnader. Man var i landskommunerna vidare missnöjd med att de anvisade revisorerna icke kunde eller icke ville lämna auktoritativa råd beträffande bokföringen och medelsförvaltningens organisation i övrigt. Det ställde sig alltför kostsamt att först anlita sakkunnig hjälp åt revisorerna och sedan en annan sakkunskap för den ofta nödvändiga bokföringsomläggningen. Bidragande till den ringa anslutningen voro slutligen helt säkert de mycket svävande svar på förfrågningar angående kostnaderna för revisionsbiträdet, som centralbyrån nödgades lämna. Kostnaderna kunde icke på förhand preciseras; de voro beroende på vilken revisor, som kunde anvisas, samt på den tid, som kunde komma att åtgå för uppdragets fullgörande.

Först sedan den år 1940 anställde bokföringskonsulenten fr. o. m. den 1 augusti 1942 helt lösgjorts från tjänst inom den centrala krisförvaltningen och lämnats förordnande såsom föreståndare för centralbyrån, kunde den ifrågavarande rådgivningsverksamheten givas en fastare organisation. Under år 1943 har flertalet uppdrag fullgjorts av byråföreståndaren samt en vid centralbyrån sedan hösten 1942 anställd konsulent. Om än uppdragen formellt avsett revisionshjälp, hava i regel jämväl medelsförvaltningens organisation samt bokföringen samtidigt blivit föremål för översyn. Det är sålunda icke endast revisorerna, som erhållit sakkunnig hjälp, utan även förvaltningsorganen. I ett relativt stort antal fall hava bokslut upprättats. Centralbyrån har i viss mån ställt sig tveksam inför denna sammanblandning av revisionshjälp och rådgivning för förvaltningsarbetet. En sådan anordning kunde vid första påseende te sig betänklig ur principiella synpunkter. Men de hittillsvarande erfarenheterna ha visat, att det icke minst ur kostnadssynpunkt varit nödvändigt att för landskommunerna sammankoppla re-

visionshjälpen med rådgivning i bokföring och övriga förvaltningsfrågor. De principiella betänkligheterna böra också vika då man betänker, att kommunallagarna icke känna till någon annan revision än den, som förrättas genom de kommunvalda revisorerna, vilka också ensamma ha att underskriva revisionsberättelsen. Centralbyråns representant avger över sina iakttagelser ett särskilt granskningsutlåtande. Detta, som kan föreläggas det beslutande organet vid dechargesammanträdet (-stämman) eller vid annan tidpunkt, synes mycket väl kunna innehålla råd och anvisningar, som gå utanför revisionens egentliga uppgift.

Genom att den ifrågavarande rådgivningsverksamheten fr. o. m. år 1943 i huvudsak ombesörjts av till centralbyrån direkt knuten personal (ytterligare en konsulent har anställts fr. o. m. 1 oktober 1943), har det blivit lättare än tidigare att bilda sig en uppfattning om verksamhetens lämpliga utformning. Men framför allt har det därigenom låtit sig göra att med större säkerhet än förut bedöma det sakliga behovet av denna rådgivning. Det kan utan vidare fastslås, att behovet är mycket stort. Kommunalförvaltningen har nu även i småkommunerna tagit sådan omfattning och karaktär, att lekmannarevisorer mången gång icke äro i stånd att åstadkomma en tillfredsställande granskning, därest icke speciell sakkunskap ställes till deras förfogande för vissa delar av granskningsarbetet. På förvaltningsapparaten och framförallt då på medelsförvaltningen måste nu ställas högre formella fordringar än tidigare, och även förvaltningsorganen äro därför i behov av sakkunniga råd och anvisningar.

Då förbundsledningen funnit det ofrånkomligen nödvändigt att effektivisera ifrågavarande rådgivning, har den till en början velat undanröja ett av hindren för kommunernas anslutning genom att fastställa en enhetlig taxa. Vid taxesättningen har det befunnits rättvist, att kommunerna skola få vidkännas samma kostnader oberoende av det geografiska läget. De avlägset från Stockholm belägna kommunerna ha hittills fått vidkännas avsevärda resekostnader. Dessa kostnader hava därför inarbetats i nedanstående ersättningsbelopp, som äro baserade på kommunernas folkmängd.

Storlek	Antal inv.	Avgift
—	500	50:—
501—	1 000	60:—
1 001—	1 500	70:—
1 501—	2 000	80:—
2 001—	3 000	90:—
3 001—	4 000	100:—
4 001—	5 000	110:—
5 001—	6 000	120:—
6 001—	7 000	130:—
7 001—	8 000	140:—
8 001—	9 000	150:—
9 001—	10 000	160:—
10 000—		

fastställes i fall från fall, varvid någon nämnvärd höjning behöver förekomma endast då mera omfattande detaljgranskningar erfordras.

Förestående taxa, som förutsätter, att en del av förbundets kostnader skola täckas på annat sätt än genom sagda avgifter, har fastställts att gälla för år 1944. I de för olika storleksgrupper av kommuner angivna ersättningsbeloppen ingå resekostnader men däremot icke traktamentsersättningar. Att dessa

senare kostnader icke inräknats i taxan, beror på att fritt vivre på sina håll helt eller delvis erhålles. Till den fasta avgiften kommer därför i förekommande fall trakamentsersättning.

För de ovannämnda avgifterna har varje kommun att påräkna minst ett konsulentbesök per år. De större kommunerna kunna dock i regel räkna med tvenne besök årligen. I avgifterna ingå ersättning för en allmän översyn av räkenskaperna, granskning av protokoll (förvaltningsrevision), överläggning med de kommunvalda revisorerna om deras fortlöpande granskningsarbete samt de mindre detaljgranskningar, för vilka fordras speciell sakkunskap. För bokslutsarbete, mera omfattande bokföringsomläggningar samt för omrevisioner debiteras kommunerna särskilt arvode efter 25 kronor per dag, och en skälig tilläggsersättning skall därjämte utgå, då konsultationen jämväl skall omfatta den kyrkliga kommunens räkenskaper och förvaltning.

Från förbundsledningens sida har betonats vikten av att rådgivningsverksamheten gives sådan utformning, att de kommunala förtroendemännens intresse och ansvarskänsla icke slappna. Konsulenterna få icke göra de kommunvalda revisorernas arbetsinsats överflödig. De skola endast vara revisorernas sakkunniga biträden och rådgivare. Det är alltså avsikten, att de kommunvalda revisorerna — i den mån så erfordras efter av konsulenterna erhållna instruktioner — skola utföra det egentliga siffergranskningsarbetet. Förvaltningsorganen skola erhålla råd i budget- och bokföringsfrågor, och hänsyn måste givetvis tagas till att standardfordringarna icke kunna ställas lika höga i småkommuner, där allt förvaltningsarbete utföres av förtroendemän, som i större kommuner med specialutbildade tjänstemän.

Den första utbyggnaden av förbundets konsulentorganisation avser att kunna betjäna högst 400 kommuner, och härför fordras, att ytterligare två konsulenter måste anställas. De låga avgifterna bygga givetvis på den förutsättningen, att konsulenterna skola hållas i jämnt arbete under hela året och att resorna skola kunna planläggas så, att resekostnaderna i möjligaste mån nedbringas. Om konsultationerna skulle koncentreras till den mycket kortvariga revisionssäsongen, bleve ett mycket stort antal konsulenter erforderligt. Kostnaderna skulle härigenom bli mycket höga, och det skulle också bli svårt att uppbringa erforderligt antal personer, som besutto de speciella kvalifikationer, som erfordras av konsulenterna. Med hänsyn härtill har verksamheten så utformats, att rådgivningen icke helt sammankopplats med den kommunala revisionen. I och för sig skulle intet hindra att konsulenterna fullgjorde sina uppdrag vid vilken tidpunkt som helst under året. Trots att detta framhållits för kommunerna, har det visat sig, att det stora flertalet kommuner påkalla konsulentbesök i samband med årsrevisionen. En besvärlig anhopning av uppdrag kan därför icke undvikas under den lagstadgade revisions tiden. Verksamheten kan därigenom bli utsatt för en sådan påfrestning, att dess organisatoriska och ekonomiska ram äventyras att sprängas vid en ökad anslutning, vartill kommer att många kommuner, som i och för sig äro i trängande behov av sakkunnig hjälp, skulle underlåta att begära dylik, då den icke kunde erhållas i samband med årsrevisionen. Dessa betydande olägenheter synas i betydande grad kunna elimineras genom en förlängning av den nu gällande revisionstiden.

Jämlikt 17 § 1 mom. och 37 § första stycket *lagen om kommunalstyrelse på landet* skall å ordinarie kommunalstämma resp. sammanträde med kommunalfullmäktige, som hålles under tiden från och med 16 mars till och med den 30 april, fattas beslut i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning. I kommun inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må sagda stämma (sammanträde), när skäl därtill äro, hållas högst 14 dagar före eller 14 dagar efter den stadgade tiden.

I 64 § stadgas, att det åligger kommunalnämnden att i enlighet med givna föreskrifter föra kommunens räkenskaper och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen före den 1 februari tillhandahållas kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, vilken oförtövat, med föreläggande av viss tid för revisionsberättelsens avgivande, tillhandahåller dem åt revisorerna. Av kommunen för särskilda förvaltningsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer skola före den 15 januari varje år till kommunalnämnden avlämna redovisning för de medel de under nästföregående kalenderår omhänderhaft för att upptagas i kommunens allmänna räkenskaper och granskas tillika med dem. Vidare stadgas i 65 § att revisionsberättelsen skall avlämnas till kommunalstämman eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar infortrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles i mars eller april månad.

Till jämförelse må anföras motsvarande bestämmelser i lagen om församlingsstyrelse och lagen om kommunalstyrelse i stad.

Jämlikt 14 § 1 mom. och 34 § första stycket *lagen om församlingsstyrelse* skall å ordinarie kyrkostämma resp. sammanträde med kyrkofullmäktige, som hålles före utgången av maj månad, beslut fattas i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning. I 62 § samma lag stadgas, att det åligger kyrkorådet och skolrådet ävensom särskild styrelse att i enlighet med givna föreskrifter föra räkenskaper över sin förvaltning och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen senast den 1 mars hållas tillgängliga för revisorerna. I 63 § föreskrives, att revisionsberättelsen skall senast den 1 april avlämnas till kyrkostämmans ordförande, som över framställda anmärkningar infortrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kyrkostämma eller kyrkofullmäktigsammanträde, som hålles före utgången av maj månad.

Jämlikt 19 § *lagen om kommunalstyrelse i stad* fattas vid ordinarie stadsfullmäktigsammanträde före utgången av juni månad beslut i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning. I 59 § stadgas, att det åligger drätselkammaren att i enlighet med givna föreskrifter föra stadens räkenskaper och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen före den 1 april tillhandahållas magistraten eller i stad utan magistrat ordföranden i stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, ordföranden i valnämnden. Magistraten eller ordförande, som nu nämnts, har att oförtövat, med föreläggande av viss tid för revisionsberättelsens avgivande, tillhandahålla räkenskaperna åt revisorerna. Av staden för särskilda förvaltningsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer skola före den 1 mars varje år till drätselkammaren avlämna redovisning för de medel de under nästföregående kalenderår omhänderhaft för att upptagas i stadens allmänna räkenskaper och granskas tillika med dem. Vidare stadgas i 60 §, att revisionsberättelsen avlämnas till magistraten eller i stad utan magistrat till ordföranden i stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, ordföranden i valnämnden. Över framställda anmärkningar skola vederbörandes förklaringar infortras så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande hos stadsfullmäktige eller å allmän rådstuga vid det ordinarie sammanträde, som hålles före utgången av juni månad.

Enligt nu anförda bestämmelser torde för revisionens fullgörande i landskommunerna och städerna i regel stå en tid av omkring två månader till förfogande och i kyrkoförsamlingarna omkring en och en halv månad. Man

måste nämligen räkna med dels att förvaltningsorganens räkenskaper icke alltid bliva färdiga till den i kommunallagarna bestämda tiden, och vidare kan ju revisionen icke pågå ända intill den dag, då dechargestämman (-sammanträdet) hålles, enär ju revisorernas anmärkningar skola ha delgivits vederbörande förvaltande myndigheter i god tid före sagda stämma resp. sammanträde.

Då, av anledning som ovan framhållits, en utvidgning av revisionstiden i landskommunerna är av behovet, torde detta böra ske på det sätt, att tiden för hållandet av dechargestämman resp. -sammanträdet flyttas ungefär två månader framåt, vilket skulle innebära, att revisionstiden komme att hava samma slutpunkt i landskommunerna som i städerna. Förbundets revisionsverksamhet m. m. omfattar emellertid mångenstädes även räkenskaperna och förvaltningen inom den kyrkliga kommunen, och sannolikt komma allt flera kyrkoförsamlingar att ansluta sig till verksamheten. På grund härav får även en förlängning av revisionstiden i kyrkoförsamlingarna anses påkallad av samma skäl, som anförts för revisionstidens förlängning i landskommunerna. I kyrkoförsamlingarna bör enligt centralbyråns uppfattning revisionstiden hava samma slutpunkt som ovan föreslagits beträffande landskommunerna.

Något påtagligt skäl för att ändra tidpunkten för revisionens början i såväl landskommunerna som i kyrkoförsamlingarna anser centralbyrån icke föreligga. Visserligen bleve ju revisionstiden fortfarande kortare i kyrkoförsamlingarna än i landskommunerna, men med hänsyn till det mindre omfång, som kyrkoförsamlingarnas räkenskaper och förvaltning hava i jämförelse med landskommunernas, torde den för kyrkoförsamlingarna föreslagna revisionstiden vara tillräcklig.

Genomförandet av det nu framlagda förslaget till förlängning av revisions-tiden i landskommunerna och kyrkoförsamlingarna förutsätter vissa ändringar i lagen om kommunalstyrelse på landet och lagen om församlingsstyrelse.

Sålunda måste bestämmelserna i 17 § 1 mom. lagen om kommunalstyrelse på landet ändras beträffande tiden för hållande av årets första ordinarie kommunalstämma, d. v. s. den kommunalstämma, å vilken beslut skall fattas i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning. Ändringen bör innebära, att sagda kommunalstämma skall hållas under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 juni.

Därest sådan utökning av tiden för hållandet av årets första ordinarie kommunalstämma blir stadgad, föreligger enligt centralbyråns uppfattning ingen anledning att bibehålla bestämmelsen i 17 § 1 mom. andra stycket lagen om kommunalstyrelse på landet, att sagda stämma kan i kommun i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län hållas högst fjorton dagar före eller fjorton dagar efter den normala tiden.

Å årets första ordinarie kommunalstämma (kommunalfullmäktigsammanträde) skall jämväl förrättas val av ledamöter och suppleanter i valnämnden. Något hinder för att detta val fortfarande förrättas å dechargestämman resp. dechargesammanträdet torde icke föreligga, enär valnämndens första sammanträde skall hållas den 25 juli eller, om söndag då infaller, nästa dag (45 § lagen om val till riksdagen). Före denna tidpunkt har icke valnämnden att utöva någon funktion, endast nämndens ordförande. Denne skall emellertid förordnas av länsstyrelsen före februari månads utgång (33 § lagen om val till riksdagen).

Någon ändring av bestämmelserna i 37 § första stycket lagen om kommunalstyrelse på landet, vari hänvisas till 17 § 1 mom., blir ej erforderlig. Där emot måste ändring ske av bestämmelserna i 65 § första stycket samma lag,

enär i detta lagrum förutsättes, att dechargestämman resp. -sammanträdet hålles i mars eller april månad.

I anslutning till vad ovan framhållits böra bestämmelserna i 14 § 1 mom. lagen om församlingsstyrelse rörande tiden för hållande av årets första ordinarie kyrkostämma ändras därhän, att det blir utsagt, att sagda stämma hålles före utgången av juni månad. Någon ändring av bestämmelserna i 34 § första stycket, där hänvisning sker till nyssnämnda lagrum erfordras ej. Bestämmelserna i 63 § torde böra erhålla en lydelse, som ansluter sig till bestämmelserna i 65 § lagen om kommunalstyrelse på landet.

Utkast till för förslaget genomförande erforderliga ändringar i lagen om kommunalstyrelse på landet och lagen om församlingsstyrelse lämnas härnedan.

Lämplig tidpunkt för de föreslagna lagändringarnas ikraftträdande anser centralbyrån vara den 1 januari 1945.

F ö r s l a g

till

a) L a g

angående ändrad lydelse av 17 § 1 mom. och 65 § lagen den 6 juni 1930
(nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 17 § 1 mom. och 65 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

1 mom. I kommun, där kommunalfullmäktige icke finnes, skola årligen tre ordinarie kommunalstämmor hållas:

en under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 juni för besluts fattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning samt för val av ledamöter och suppleanter i valnämnd;

en under tiden från och med den 1 oktober — — — kommunens utgifts- och inkomststat; samt

en i december månad — — — revisorer och revisorssuppleanter.

I kommun inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må den andra ordinarie stämman, därest skäl därtill föreligger, hållas högst fjorton dagar före eller högst fjorton dagar efter den ovan stadgade tiden.

65 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till kommunalstämmans eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar inforrdrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kommunalstämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles under tiden från och med den 16 mars till och med den 30 juni.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Förslag

till

b) Lag

angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. samt 63 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 14 § 1 mom. och 63 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

14 §.

1 mom. I församling, där kyrkofullmäktige icke finnas, skola årligen tre ordinarie kyrkostämmor hållas:

en före utgången av juni månad för besluts fattande i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning;

en under tiden från och med den 1 oktober — — — samt församlingsbibliotek; samt

en före utgången av december månad — — — av revisorer och revisors-suppleanter.

63 §.

Revisionsberättelsen avlämnas till kyrkostämmans eller, där kyrkofullmäktige finnas, dessas ordförande, som över framställda anmärkningar infordrar vederbörandes förklaringar så tidigt, att de jämte revisionsberättelsen kunna framläggas till granskning och avgörande å ordinarie kyrkostämma eller kommunalfullmäktigsammanträde, som hålles före utgången av juni månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

Stockholm den 20 januari 1944.

SIXTEN LARSSON.

John Olsson.